

הרופא

מימי חסקין

מאז פגשתי אותו לראשונה בעת לימודיי בבית הספר התיכון, ד"ר ברנאר רייה הוא הגיבור הספרותי שלי. ד"ר רייה, יציר כפיו של אלבר קאמי (קאמי, 2001/1947) הוא אחד הגיבורים הגדולים, החכמים והנדיבים שאני מכירה בספרות. מדי פעם דמותו עולה אל מול עיניי ומהווה עבורי אות ומודל. לפני חודשים מספר, באחד מימי המלחמה הארוכה, נזכרתי שוב בד"ר רייה. הוא עלה והתממש בעיני רוחי בדמותו של רופא צבאי צעיר, ד"ר איתי קלופשטוק. אני מבקשת לספר על שני הגיבורים האלה.

הדבר מספר על מגפה שפורצת בעיר אוראן שבאלג'יר. המגפה מתפשטת במהירות, וכדי למנוע הידבקות מוטל סגר על העיר. אין יוצא ואין בא. קאמי סוגר את גיבוריו במעין מעבדה ומתכוון בהתמודדותם עם המוות הדוהר מולם. במעבדה האנושית שקאמי יצר לאדם אין יכולת ממשית לשנות את המתווה החיצוני של הגורל, אלא רק את המשמעות בתוך גבולות הגורל שנכפה עליו.

גיבוריו של קאמי הם מקרי מבחן המציעים תשובות שונות להתמודדות בעולם סגור שבו המוות מפיל חללים בסיטונות. כיצד בני אדם מתמודדים בתוך סיר לחץ של מחלה וחוסר מפלט? אילו התנהגויות המסגרת הזאת חושפת? אילו תכונות ואמונות יבואו לידי ביטוי? מגפת הדבר הופכת לסמל למה שמביא על האדם אסון וייסורים, על פי רוב שלא באשמתו, והיא מאפשרת הן לרוץ צורך הן לחסד מופלא להתגלות.

ייעודו של הרופא, ד"ר ברנאר רייה, הוא לרפא חולים ולעשות את תפקידו כהלכה. בתוך המסגרת הכובלת של המגפה בעיר הנצורה הוא ממצה עד לקצה

את "הרשות הנתונה", כלומר את אפשרות הריפוי, הסולידריות ואהבת האדם. ד"ר רייה דבק במלאכתו. כל כולו מכוון להצלחה. הוא אינו נח ואינו מרים ידיים מול תבוסותיו. הוא משלם מחיר אישי כבד. בתחילת היצירה אשתו החולה נוסעת להחלים מעבר לים והם מתכננים "להתחיל מחדש" כשיגמר הכול, מה שלא יצלח, בשל מותה המוקדם.

בהמשך היצירה, כשאפשרות הריפוי מוצתה, תפקידו של ד"ר רייה הוא לאבחן חולים ולהורות על בידודם. עבודתו אכזרית: עליו לבודד אנשים מבני משפחותיהם ועליו לבשר על המוות. למרות חוסר התוחלת והכאוס שמסביב הוא ממוקד כל כולו ביעודו, ומנסח את העיקרון: "הנה, כאן הוודאות, בעבודה היום-יומית [...] העיקר שתעשה את עבודתך כהלכה" (עמ' 41). אולם ד"ר רייה אינו מסתפק בצד הטכני של מלאכתו ואינו רק מבודד חולים כדי לעצור את ההדבקה. הוא פועל ברגישות ומתוך אנושיות. הוא מעורב בסבל זולתו ומונע על ידי אמפתיה וסולידריות. הוא מעיד על עצמו: "מה שמעניין אותי הוא להיות אדם" (עמ' 223). ההצהרה הזאת היא תמצית התשובה שקאמי מציע לנוכח המוות, ומשמעותה סולידריות, נדיבות ואנושיות.

ד"ר רייה עלה אל מול עיני כשהתוודעתי באחד מימי המלחמה לגבורתו המופלאה של ד"ר איתי קלופשטוק. איתי הוא רופא צעיר, רק סיים (בהצטיינות) את לימודי הרפואה בבית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית בירושלים ונשלח מייד לחזית הדרום, כדי לטפל בפצועים, לחבוש, לקבע ולנתח תחת אש. כותרת הידיעה במרשתת הכריזה: "יד הלוחם נכרתה מנ"ט בג'באליה: כך הרופא הצעיר הציל את חייו בנמ"ר". הידיעה סיפרה על "טיל נ"ט שנורה לעבר כוח גבעתי שחלף סנטימטרים ספורים מראשו של לוחם פגע ישירות בזרוע שלו וכתה אותה". ובהמשך נכתב: "ד"ר סגן איתי הצעיר, רק בן 28 [...] הגיע לנקודה תוך ארבע דקות בלבד, העניק ללוחם טיפול מציל חיים וליווה אותו עד לרגע הפינני במסוק" (זיתון, 2024).

אל הידיעה צורף סרטון שצולם במצלמת הראש של איתי, והוא מתעד באופן עוצר נשימה כיצד הצעיר הזה, בקור רוח מקצועי ובאמפתיה אנושית, תוך כדי נסיעה בנמ"ר, בטבורו של שדה הקרב, מרגיע את הפצוע שזה עתה נכרתה ידו, מניח יד על חזהו ואומר לו ברוגע ובנחישות: "כל הכבוד. אתה גיבור. עכשיו אני מטפל בך". כלומר, אתה יכול לנוח. אני מלא הכרה בגבורתך. עשית את שלך. עכשיו תורי. תן לי לטפל בך. כמה מסירות, מקצוענות, אנושיות יש באמירה הזאת!

התברר לי שאני מכירה את אורית, אימו של איתי. היא סיפרה שבנה נמצא כבר חצי שנה בשטח (מאז עברו עוד כמה חודשים) ומסרב להצעות להחליף משמרת ולנוח זמן מה משדה הקרב בעבודה שאין בה ממש מנוחה – כרופא בבסיס במרכז הארץ. גבורתו של איתי לא הייתה אירוע חד-פעמי, אלא התגבשה כדרך חיים: להציל, לרפא, להרגיע, ללא הרף, גם במחיר של סכנת חיים אישית. באירוע אחר שפורסם, ד"ר איתי השתתף בחילוץ הפצועים מהתרסקות מסוק. בידיעה הוא צוטט מספר על שאירע: "ההבנה שהיינו קרובים לסכנת חיים הגיעה אחרי האירוע. בשלב ההתרסקות הבנו שיש אירוע רב נפגעים ואינסטינקטיבית פשוט קמנו ורצנו למסוק". האינסטינקט של ד"ר קלופשטוק הוא המחויבות המלאה לרפא, להציל, בלי להביא בחשבון את המחיר האישי. הוא פועל במסירות אין קץ לייעודו כרופא. בדיוק כמו הגיבור הספרותי שלי, ד"ר ברנאר רייה.

מקורות

זיתון, י' (2024, 25 בנובמבר). יד הלוחם נכרתה מנ"ט בג'באליה: כך הרופא הצעיר הציל את חייו בנמ"ר. *ynet*

קאמי, א' (2001). **הדבר** (א' המרמן, תרגום). עם עובד. (המקור פורסם 1947)